

Wieden — bemesten — zaaien

„Wieden wat de economische ontwikkeling verstikt of dreigt te gaan verstikken; bemesten wat (...) een bijdrage kan leveren aan het herstel van de economie; zaaien waar ruimte is voor nieuw beleid dat kan helpen onze welvaart en werkgelegenheid in de toekomst te vergroten”. De werkgroep A, die zich ter voorbereiding van een regeerakkoord tussen CDA en VVD heeft gebogen over de financieel-sociaal-economische problematiek, wil er geen gras over laten groeien. Er moet een heroriëntering van de economie plaatsvinden op alles wat kan bijdragen tot het versterken van het produktieve vermogen en het indammen van de werkloosheid. Door wieden, bemesten en zaaien moet de uitgemergelde akker weer vruchtbaar worden gemaakt.

Wieden is volgens de werkgroep vooral nodig in de weligtierende publieke financiën. Na de ombuigingen van f. 13 mrd. die al in de *Miljoenennota 1983* besloten liggen, zou in de jaren 1984 t/m 1986 nog eens f. 10 mrd. per jaar moeten worden uitgeweid. Als de sociale partners bereid zouden zijn de stijging van de loonsom per werknemer in de particuliere sector met 2% per jaar te matigen tot 2½% i.p.v. 4½% per jaar, zouden de ombuigingen echter tot f. 7 mrd. per jaar kunnen worden beperkt. Dit ombuigingsbedrag moet volgens de sleutel 20 : 35 : 35 : 10 over de rijksbegroting in enge zin, de salarissen van ambtenaren en trendvolgers, de sociale zekerheid en de volksgezondheid worden verdeeld. Door dankbaar gebruik te maken van de heroverwegingsvoorstellen heeft de werkgroep op de rijksbegroting voldoende ombuigingsmogelijkheden gevonden, maar in welke vorm de bezuinigingen op de ambtenarsalarissen, de sociale uitkeringen en in de volksgezondheidssector moeten worden gegaan, is nog niet concreet aangegeven.

Wieden is volgens de werkgroep ook nodig in het geheel van voorschriften en bepalingen dat het economische proces (ont)regelt. In het concept-regeerakkoord wordt vastgelegd dat het kabinet in 1983 een nota aan de Tweede Kamer moet zenden over het verschijnsel regulering en deregulering, met concrete voorstellen gericht op vermindering van de bureaucratische rompslomp. Het merkwaardige is dat dezelfde argumenten waarmee veel regels zijn ingevoerd, nl. bescherming van rechtszekerheid, rechtvaardige behandeling van betrokkenen, verantwoorde controle op het gebruik van collectieve middelen en de handhaving van essentiële doelstellingen in de samenleving, nu worden gebruikt om een aantal regels en voorschriften weer af te schaffen. De werkgroep wil ook wieden in de financiële wildernis die op het gebied van de volkshuisvesting is ontstaan. Soberder bouwen, verlaging van het woningbouwprogramma, vermindering van de individuele huursubsidie en extra huurverhoging worden in het vooruitzicht gesteld, want „bouwen voor de leegstand en huren die ver onder de kostprijs liggen is een luxe die onze economie zich niet meer kan permitteren”. Ten slotte zal, ook al wordt dat niet met zoveel woorden gezegd, het hardnekkige onkruid van de koppelingsmechanismen en de volledige automatische prijscompensatie worden uitgeroeid. Neerlands akker biedt voor deze wildgroei geen ruimte meer.

De werkgroep wil zich niet beperken tot onkruidverdelging, maar ook *bemesten*. De bemesting geschiedt in de vorm van lastenverlichtende maatregelen voor het bedrijfsleven, o.a. verhoging van de vermogens- en voorraadaf trek en vermindering van werkgeverspremies. Om de innovatie te bevorderen zullen nieuwe financiële (wellicht fiscale) faciliteiten worden gecreëerd. Het Nederlandse bedrijfsleven zal ook meer moeten kunnen profiteren van het overheidsaankoopbeleid en van de aanwending van gelden die in het kader van de ontwikkelings samenwerking aan ontwikkelingslanden worden verstrekt. Het prijsbeleid wordt versoepeld. Volgens

de berekeningen van het Centraal Planbureau kan in de komende jaren de arbeidsinkomensquote enkele punten dalen. Als ook de rente blijft dalen, moeten de rendementen kunnen toenemen.

Op het wieden en bemesten zou *zaaien* moeten volgen. Het nieuwe kabinet kampt echter met het probleem van de boer die zijn zaaigoed heeft opgegeten. Er is geen geld meer voor werkloosheidsbestrijding en nieuw beleid. Integendeel, er worden zestien beleidsterreinen gesignaleerd waarop nog substantiële overschrijdingen van de meerjarenramingen dreigen. Aan extra uitgaven van f. 750 mln. ten behoeve van de echte minima, de bouw van een stadhuis in Amsterdam, de spreiding van rijksdiensten en het milieubeleid is volgens de werkgroep niet te ontkomen, maar voor de financiële problemen bij b.v. de politie, de volwasseneducatie, het openbaar vervoer en het bejaardenbeleid moeten binnen de verschillende begrotingen maar oplossingen worden gevonden. Er moet wel f. 750 mln. per jaar worden vrijgemaakt voor maatregelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid en ter verbetering van het functioneren van de arbeidsmarkt. Voor de additionele uitgavenproblematiek wordt echter geen dekking aangegeven. Volgens het spreekwoord zal Wie wind zaait, storm oogsten. Het laatste wordt aan de toekomstige minister van Financiën overgelaten.

Over *oogsten* wordt in het concept-regeerakkoord verder maar niet gesproken. De afgelopen jaren is al genoeg ervaring opgedaan met tegenvallende oogsten. Het is duidelijk dat de omvang van de oogst vooral van de weersomstandigheden zal afhangen. De directeur van het Centraal Planbureau, Van den Beld, heeft in dat verband vorige week sombere verwachtingen uitgesproken. Zoals het er nu naar uitziet, zal de wereldhandel volgend jaar niet of nauwelijks groeien, terwijl bij de voorbereiding van het regeerakkoord nog van 3% is uitgegaan. Als gevolg daarvan zal de werkloosheid nog sneller oplopen en het economisch herstel nog verder worden vertraagd. Daar is niet tegen op te wieden, bemesten en zaaien. Slechts de krachtige internationale rentedaling kan als een mals regentje op de dorre akker worden verwelkomd.

Grote problemen kunnen worden verwacht rond het *verdelen* van de (schr)le oogst. Dat de onevenwichtige verdeling die uit de *Miljoenennota* en de Macro Economische Verkenning voor 1983 naar voren komt, bijstelling behoeft, hebben de fractievoorzitters van CDA en VVD onder leiding van informateur Scholten erkend. Iets anders is het maatregelen te treffen die de denivellering ongedaan maken. Beperking van de automatische inflatiecorrectie in de belastingheffing stuit op grote problemen. Ook over de grens waarbeneden verdere inkomensnivellering moet worden uitgesloten, zijn de meningen verdeeld. Voor het overige wordt de verantwoordelijkheid voor de inkomensontwikkeling en -verdeling in de particuliere sector met een groot gebaar aan de sociale partners overgelaten, al wil werkgroep A toch wel de loonmaatregel achter de hand houden voor het geval dat de sociale partners er niet helemaal uit zouden komen. Bovendien wordt per 1 januari 1983 een tijdelijke bevrozing van alle inkomens en prijzen aanbevolen, om zo een „adempauze” te creëren waarin kabinet en sociale partners zich gezamenlijk nog eens diepgaand zouden kunnen beraden over het te voeren financiële en sociaal-economische beleid.

Aldus trachten CDA en VVD door wieden, bemesten en zaaien de groei weer te bevorderen. Maar het klimaat is guur en de grond is dor. Het ziet ernaar uit dat de oogst schraal zal zijn.

L. van der Geest